

Finansdepartementet

103 33 STOCKHOLM

Remiss: Starkare kommuner - med kapacitet att klara välfärdsuppdraget

Umeå kommun 2020-08-24

Stadsledningskontorets förslag till yttrande över kommunutredningens slutbetänkande

I nedanstående sammanställning redovisas utredningens förslag i sammanställd form och Umeå kommuns synpunkter på respektive förslag:

Förslag till en strategi för stärkt kapacitet i kommunerna

Kommunutredningen har lämnat förslag på strategi för hur kommunernas kapacitet att möta samhällsutvecklingen ska stärkas. Utredningen utgår från ett resonemang om vad den kommunala kapaciteten består av och väljer att dela in kapacitetsbegreppet i två delar, dels kommunernas driftskapacitet som avser kommunernas förmåga att genomföra sitt grunduppdrag och erbjuda grundläggande service och välfärd till sina invånare. Dels utvecklingskapacitet som handlar om kommunernas förmåga att göra sådant som på kort- och lång sikt stärker driftskapaciteten, till exempel förmåga till organisatorisk utveckling och förnyelse, icke nödvändiga investeringar samt ett fruktbart samarbete med aktörer utanför den kommunala organisationen. I begreppet utvecklingskapacitet ingår också att kommunen har förmåga att planera och agera utifrån en långsiktig målbild samt förmågan att utveckla kommunen som plats, öka kommunens attraktivitet och locka till sig nya invånare, investeringar, och företagsetableringar.

I utredningens förslag till strategi ingår förslag till inriktning för det fortsatta statliga arbetet med att stärka kommunernas kapacitet samt de åtgärder som utredningen anser bör prövas och/eller genomföras. De strukturella åtgärder utredningen föreslår är:

- Kommunal samverkan
- Asymmetrisk ansvarsfördelning
- Generell förändring av kommunernas ansvar och uppgifter

- Frivilliga kommunsammanläggningar

I förslaget till strategi ingår en kort och översiktlig tidplan för dessa åtgärder. Strategin behandlar även statens ansvar för kommunernas förutsättningar. Strategin och de ingående åtgärderna syftar till att ge bättre förutsättningar för stärkt kapacitet i kommunerna.

Umeå kommuns yttrande över strategin

Umeå kommun ställer sig positiv till strategins syfte, dvs att *ge bättre förutsättningar för stärkt kapacitet i kommunerna*. Umeå kommun ställer sig dock frågande till att utredningens förslag i praktiken kan åstadkomma en sådan kapacitetshöjning. Aktuell forskning på området kullkastar utredningens slutsatser kring vilka effekter kommunsammanläggning kan ge och att det står tämligen klart att de negativa effekterna av kommunsammanläggningar överväger de positiva (Erlingsson 2019¹).

Umeå kommun ställer sig positiv till ökade incitament för kommunal samverkan, försök med asymmetrisk ansvarsfördelning och fortsatt utredning av vad en generell förändring av kommunernas ansvar och uppgifter kan medföra.

Utredningens förslag till strukturella åtgärder

Utredningens förslag - stöd och incitament för strategisk samverkan och frivillig sammanläggning av kommuner

Samverkan mellan kommuner skapar förutsättningar för stärkt driftskapacitet i kommunerna. En mer strategisk samverkan bör dock utvecklas för att större effekter på kommunernas kapacitet ska erhållas. Sammanläggningar av kommuner kan stärka både kommunernas drifts- och utvecklingskapacitet. Utvecklingen i ett framtidsperspektiv pekar på ett behov av förändringar i kommunstrukturen för att värna den decentraliserade samhällsmodellen. En förutsättning för kommunsammanläggningar är att de bygger på frivillighet. Staten bör främja en utveckling som leder till att kommuner utvecklar mer strategisk samverkan eller genomför frivilliga kom-munsammanläggningar.

Förslag: *Ett statsbidrag införs för kommuner som vill bedriva utvecklingsarbete inriktat på att åstadkomma en mer strategisk samverkan eller en frivillig sammanläggning. Statsbidraget får användas till kostnader för utvecklingsarbete som bedrivs av två eller fler kommuner tillsammans.*

Förslag: *Staten tar över skulder från kommuner som frivilligt genomför kommunsammanläggningar. De skulder som kan tas över av staten är:*

- *långfristiga skulder till bank- och kreditinstitut*

¹ Se Rapporten "[För sammanläggningsidén stöd i forskningen](#)"

- *avsättningar för pensionsförpliktelser och pensionsförpliktelser som enligt lagen (2018:597) om kommunal bokföring och redovisning, ska redovisas som ansvarsförbindelser.*

Regeringen tillsätter en utredning som analyserar de närmare tekniska och juridiska aspekterna av förslaget och tar fram ett mer detaljerat förslag.

Utredningens syfte med skuldavskrivningsförslaget uppges dels vara att en skuldavskrivning undanröjer hinder i de fall två kommuner med väsentligt olika skuldsättning överväger sammanläggning, dels att skuldavskrivning ger visst ekonomiskt incitament till kommuner som överväger kommunsammanläggning.

Umeå kommuns yttrande avseende utredningens förslag till stöd och incitament för strategisk samverkan och frivillig sammanläggning av kommuner

Umeå kommun ställer sig positiv till utredningens förslag om införande av statsbidrag för kommuner som vill bedriva utvecklingsarbete inriktat på att åstadkomma en mer strategisk samverkan med andra kommuner.

Umeå ser positivt på utredningens avsikt att antalet villkor som ska uppfyllas för att en kommun ska få stadsbidraget begränsas. Statsbidragets villkor bör utformas så att det möjliggör strategisk samverkan på både lokalt, regionalt och nationellt plan. Statsbidraget bör ej utgå från att det enbart är samverkan inom respektive län som ska stärkas, för att stärka kapaciteten i större kommuner krävs samverkan med kommuner med likartade förutsättningar oavsett var dessa kommuner är geografiskt placerade. Om statsbidraget ska gå att använda till förbättrad kapacitet även för större städer är det därför viktigt att bidraget ej är geografiskt begränsat eller förutsätter samverkan inom ett avgränsat geografiskt område (t ex län).

Umeå kommun ställer sig negativ till utredningens förslag om att vidare utreda och analysera förslaget att Staten ska överta skulder från kommuner som frivilligt genomför kommunsammanläggningar. Detta eftersom förslaget i många fall ser ut att vara mest gynnsamt för de kommuner som redan har betydande drift- och utvecklingskapacitet.

Syftet med förslaget är att ge incitament för kommunsammanläggning samt att undanröja hinder för kommunsammanläggning mellan en kommun med hög skuldsättning och en kommun med låg skuldsättning.

För riket som helhet kan dock sägas att förslaget verkar gynna kommuner med mer än 100 000 inv. Detta eftersom dessa kommuner generellt sett verkar ha högre skuldsättning per invånare än mindre kommuner. 2018 var det 18 kommuner med 38% av rikets invånare som hade 100 000 invånare eller fler. Dessa 18 kommuner hade samtidigt 45% av kommunernas totala skulder och en genomsnittlig skuld/inv motsvarande 55,6 tkr/inv, de återstående 272 kommunerna som hade under 100 000 invånare hade en genomsnittlig skuld per invånare motsvarande 41,6 tkr/inv. Det kan knappast vara utredningens intention

att i praktiken ge de stora kommunerna bättre ekonomiska incitament för kommunsammanslagning än vad små kommuner får?

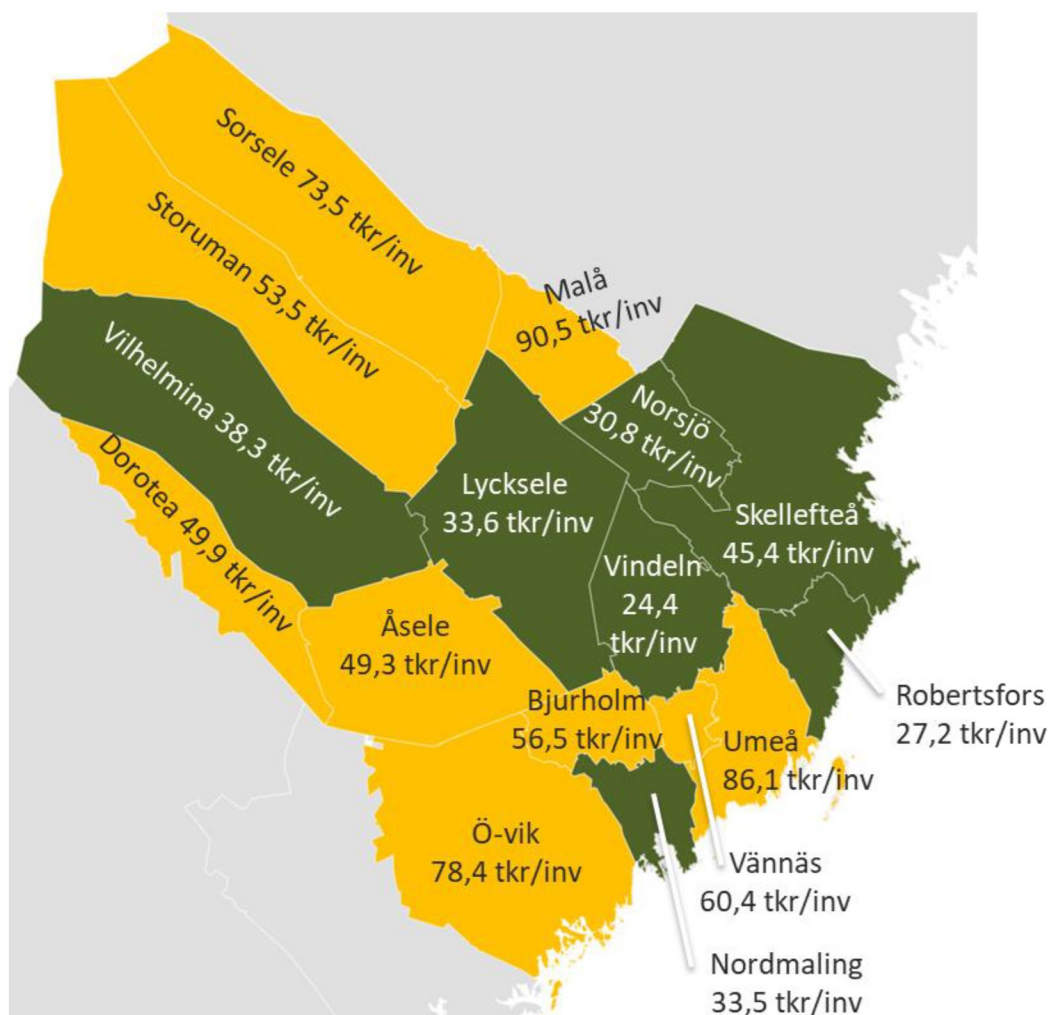
Kommun	Långfristiga lån i banker och kreditinstitut (mnkr)	Pensionsförpliktelser inkl. löneskatt, som ej upptagits bland skulder el avsättning i balansräkningen (mnkr)	Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser (mnkr)	Summa (mnkr)	Skuld per inv 2018 (kr)	Antal invånare 2018
Umeå	8 219	2 286	410	10 926	86 100	126 898
Örnsköldsvik	2 850	1 379	167	4 400	78 448	56 084
Skellefteå	970	2 106	208	3 287	45 355	72 466
Vännäs	259	227	43	530	60 406	8 774
Lycksele	40	365	6	411	33 615	12 237
Storuman	163	148	5	315	53 462	5 895
Malå	172	97	13	281	90 483	3 109
Vilhelmina	57	198	4	259	38 270	6 758
Nordmaling	72	164	1	238	33 549	7 090
Sorsele	90	93	3	186	73 458	2 533
Robertsfors	10	171	3	184	27 192	6 779
Bjurholm	72	66	2	140	56 454	2 475
Åsele	51	88	0	139	49 286	2 817
Vindeln	0	130	3	133	24 435	5 442
Dorotea	60	66	3	129	49 942	2 584
Norsjö	0	123	3	126	30 844	4 097

Tabell 1: Skuldsättning 2018 för kommuner i Umeås närhet Källa SCB

Ovanstående tabell visar skuldsättning i kommuner i Umeås geografiska närhet. Alla siffror avser verksamhetsåret 2018. I tabellen framgår att en sammanslagning av ex vis Umeå, Nordmaling och Övik kan innebära en total skuldavskrivning på motsvarande 15,6 miljarder kronor (beroende på hur ev skuldavskrivning utformas). Om man väljer att enbart se till skuldavskrivning som incitament för kommunsammanläggning så har Umeå och Öviks invånare väsentligt högre incitament eftersom skulden per invånare i dessa kommuner är mer än dubbelt så hög som i Nordmaling. Samma konsekvens uppstår oavsett vilken av Umeås grannar som skulle genomföra en sammanläggning med Umeå, de enda kommuninvånarna som utifrån förslaget utformning har lika stora eller större incitament att genomföra en sammanläggning med Umeå är Malås kommuninvånare, frågan är dock om ett sådant distansförhållande skulle vara gynnsamt ur andra aspekter.

Av Västerbottens 15 kommuner har 8 kommuner en skuldsättning per invånare som överstiger riksnittet (riksnittet 2018 uppgick till 46,9 tkr/inv; källa SCB).

Umeå kommun ser även en överhängande risk att skuldavskrivningen inverkar negativt på statens förmåga att bidra till framtida generell finansiering av kommunsektorn. Risken består i att staten väljer att ge stora stimulanser till ett fåtal kommuner för att finansiera skuldavskrivning och att detta sker genom minskning av det generella stödet till kommunsektorn. En stimulans för kommunsammanläggning bör finnas men inte i den omfattning som utredningen föreslår.

Figur 1: Västerbotten samt Övik, skuld i tusental kronor (tkr) per invånare 2018. Gulmarkerade kommuner har högre skuldsättning per invånare än rikssnitt för 2018 (rikssnitt 2018 uppgick till 46,9 tkr/inv), källa SCB

Förslaget om skuldavskrivning av befintliga skulder bedöms dessutom inte i nämnvärd grad påverka kommunernas driftskostnader relaterade till framtida demografisk utveckling. Den påverkar inte heller behov av och/eller kapacitet till kommande investeringar relaterade till demografi. Skuldavskrivning kan också ifrågasättas om syftet är att skapa incitament för sammanläggning av ytstora

kommuner med höga försörjningskvoter², då dessa kommuner tenderar ha relativt låg total skuldsättning i relation till gruppen större städer.

Många kommuner står inför omfattande investeringar i infrastruktur (VA) och upprustning av allmännyttan, dessa investeringar har dock i många kommuner skjutits på framtiden på grund av osäkerhet avseende framtida behov och kommunernas finansiella kapacitet. Avskrivning av befintliga skulder kombinerat med omfattande finansiellt stöd för framtida investeringar i infrastruktur/allmännytta kan eventuellt ge högre incitament till kommunsammanslagning.

I en fördjupad utredning/dialog bör därför frågan om utformning av ekonomiska incitament för kommunsammanslagningar vara prioriterad och innehålla en kvalificerad analys av vilka ekonomiska incitament som krävs för att kompensera för de demokratiska och fördelningsmässiga nackdelar som en kommunsammanslagning med stor sannolikhet medför. Frågan är helt enkelt om kommunsammanslagningar bidrar till förbättrad drifts- och/eller utvecklingskapacitet i berörda kommuner och om en skuldavskrivning ger rätt incitament till sådana frivilliga kommunsammanslagningar?

Förslag - Försöksverksamhet

Utredningen föreslår att regeringen initierar en försöksverksamhet där kommuner får ges undantag från bestämmelser i lag, förordning eller myndighetsföreskrift. Försöksverksamheten ska syfta till att pröva sätt att stärka kommuners kapacitet, möjliggöra anpassning av verksamhet till lokala förhållanden eller minska statliga regleringar. Försöken får avse strukturförändring eller verksamhetsutveckling.

Framtida Kommundelegation (se nedan) ges i uppdrag att ta fram ett förslag om den närmare utformningen av försöksverksamheten. Kommundelegationen ska också ges i uppdrag att bereda ansökningar om försöksverksamhet, samt att följa och utvärdera försöken.

Umeå kommuns yttrande över förslaget till försöksverksamhet:

Umeå kommun ser positivt på förslaget. Försöksverksamheten bör tillåtas ha en bred utformning så att även verksamhetsnära områden omfattas. Ramverket för kommunal Försöksverksamhet bör även utformas så att försöksverksamhet är möjlig såväl inom en kommun som över riks- läns- och kommungränser. Umeå kommun anser även att det är viktigt att idéer/områden som är möjliga för försöksverksamhet ej begränsas/villkoras/avfärdas i för tidigt skede utan att ramverket stödjer en öppen process där förslag till försöksverksamheter prövas utan omfattande intitala avgränsningar.

² med försörjningskvot avses kvoten mellan befolkning 0-19 år och antal personer 65 år och äldre dividerat med antal personer 20-64 år och därefter multiplicerat med 100, försörjningskvoten används för att visa på hur många personer en person i arbetsför ålder teoretiskt har att försörja.

Umeå kommun ser däremot viss risk för att vissa statliga myndigheter som idag utövar tillsyn över kommunernas verksamhet och myndighetsutövning framförallt ser hinder för sådana försöksverksamheter. En tendens som dessvärre tydligt framgår i några av de remissvar som myndigheter lämnat till finansdepartementet (för exempel se Livsmedelverkets remissyttrande sid 5, Naturvårdsverkets remissyttrande sid 3 etc). Det är dock glädjande att se att ex vis Skolverket i sitt remissyttrande istället för att se hinder väljer att visa på befintliga möjligheter till försöksverksamhet i enl med Skollagen (29 kap§23) och att Trafikverket så tydligt tar ställning för Försöksverksamhet som en möjlighet att stärka kommunernas framtida kapacitet.

Förslag - Former för stöd och analys för att stärka kommunernas kapacitet

Utredningen föreslår att en kommundelegation inrättas inom Regeringskansliet. Kommundelegationen och landshövdingarna ges i uppdrag att föra en dialog med kommuner om kapacitetsstärkande åtgärder, särskilt om strategisk samverkan och frivilliga sammanläggningar.

Kommundelegationen ges dessutom i uppdrag att:

- förvalta bidraget till utveckling av strategisk samverkan och arbete inriktat mot frivilliga sammanläggningar*
- sköta uppdraget om försöksverksamhet*
- identifiera behov av studier om kapacitetsstärkande åtgärder för kommuner och ge forskare i uppdrag att genomföra sådana studier.*

Umeå kommuns yttrande: Umeå stöder förslaget men det är viktigt att Kommundelegationen inte enbart blir en förlängning av den nu genomförda utredningen och fastnar i återkommande och segdragna dialoger utan att åstadkomma några reella resultat. Om en Kommundelegation införs bör den årligen avkrävas resultat och tydligt redovisa på vilket sätt den stärker kommunernas kapacitet.

Förslag - Statskontoret ges i uppdrag att följa och analysera övergripande frågor som är av väsentlig betydelse för kommunernas utveckling. I uppdraget ingår att identifiera och belysa behov av åtgärder vad gäller effektivisering samt strukturförändringar för kommunerna med hänsyn till utvecklingen inom kommunsektorn och dess omvärld. Uppdraget syftar till att öka kunskapen om kommunernas förutsättningar och utvecklingsbehov.

Umeå kommuns yttrande

Umeå kommun lämnar förslaget utan eget yttrande. Förslaget är relativt kortfattat beskrivet och till synes väldigt omfattande sett till den tilltänkta finansieringen (7 mnkr/år). Om förslaget beskrivits utförligare och föreslagen finansiering varit i nivå med uppdragets bedömda omfattning kvarstår dock frågan om Statskontoret varit lämplig aktör att genomföra uppdraget, särskilt eftersom den föreslagna Kommundelegationen föreslagits få i uppdrag att *identifiera behov av studier om kapacitetsstärkande åtgärder för kommuner och ge forskare i uppdrag att genomföra sådana studier.*

Förslag - Regeringen tar initiativ till att Rådet för främjande av kommunala analyser (RKA) får i uppdrag att i samverkan med statliga myndigheter som på nationell nivå utövar tillsyn, utveckla statistik som mäter kvalitet i kommunernas verksamheter, och verka för att statliga myndigheter som på nationell nivå utövar tillsyn redovisar statistik på kommun- och kommunkategori-nivå.

Umeå kommuns yttrande – Umeå kommun lämnar förslaget utan eget yttrande. Detta eftersom uppdraget tillsynes är destinerat till fel aktör. Umeå kommun ser positivt på möjligheterna till förbättrad och utvecklad statistik men RKA har redan idag i uppdrag att kontinuerligt arbeta för att utveckla och förbättra kommunal statistik och analysförmåga (RKA=Rådet för främjande av Kommunal Analys). Uppdraget borde därför riktats till de statliga tillsynsmyndigheter som ej bidragit med statistik och uppgifter till Kommun- och landstingsdatabasen - KOLADA.

Förslag - Statens åtaganden och statlig närvaro i hela landet

Utredningens bedömning: Att staten sköter sina åtaganden har avgörande betydelse för att kommunerna ska ha tillräcklig kapacitet att utföra sitt uppdrag. Det handlar om att staten finansierar och utför de uppgifter den ansvarar för, och att staten följer finansieringsprincipen. Att staten på olika sätt är närvarande i kommunerna har dessutom avgörande betydelse för den lokala attraktiviteten och för företag och invånare. Regeringen bör ta ett tydligt ansvar för statens åtaganden i kommunerna och utveckla det arbete som påbörjats med att garantera statlig närvaro i hela landet.

Umeå kommuns yttrande: Umeå kommun delar utredningens bedömning att staten behöver vara närvarande på regional och lokal nivå.

Förslag - Kommunernas ekonomi

Förslag: Inför en statsbidragsprincip

Utredningens föreslår att Regeringen lägger fram ett förslag om godkännande av en statsbidragsprincip till riksdagen. Principen ger vägledning vid överväganden om att tillskapa riktade statsbidrag, samt vid utformning och hantering av sådana bidrag. Den tillämpas inte på kostnadsersättningar. Principen innebär följande:

- Staten ska primärt överväga att använda andra sätt än riktade statsbidrag när den vill styra hur kommunerna bedriver en verksamhet.
- Om riktade statsbidrag beslutas ska de om möjligt och lämpligt klustras (grupperas) inom olika kommunala verksamhetsområden.
- Riktade statsbidrag som inte har klustrats ska i regel vara tidsbegränsade så att de kan betalas ut under högst två år. Om riktade statsbidrag är tänkta att betalas ut under längre tid än två år ska medlen efter två år överföras till generella stats-bidrag. Det ska finnas möjlighet till undantag från tvåårsregeln om det finns särskilda skäl.
- Ett riktat statsbidrag ska vara av en sådan storlek att en enskild kommun rimligen ska kunna finansiera en insats av någon betydelse för den, även med beaktande av administrativa kostnader för att söka och avrapportera bidraget.

Umeå kommuns yttrande om förslaget att införa en statsbidragsprincip: Umeå kommun ser mycket positivt på förslaget. Riktade statsbidrag är problematiska och kan medföra minskad lokal demokrati, ökad administration och risk för ej önskvärda inlåsnings effekter. Om Förslaget genomförs bör det medföra ökad ändamålsenlighet och effektiviserad användning av statliga medel, eftersom kommunerna kan satsa på de åtgärder som kommunen bedömer ger mest effekt utifrån kommunens specifika behov och förutsättningar.

Förslag: Översyn av kostnadsutjämnningen

Utredningen föreslår att en utredning tillskapas med uppdrag att genomföra en bred översyn av det kommunalekonomiska utjämnningssystemet, inklusive strukturbidraget. Syftet med översynen är att säkerställa att utjämnningssystemet i tillräcklig grad kan ge kommunerna likvärdiga ekonomiska förutsättningar att

kunna tillhandahålla sina invånare service oberoende av skattekraft och opåverkbara strukturellt betingade kostnader. I uppdraget ska ingå att dels analysera om staten bör ta ett ökat finansiellt ansvar i utjämningsystemet när behovet av omfördelning mellan kommuner tilltar, dels vid behov lämna förslag på ändrad finansiering. Översynen ska också omfatta en kartläggning av faktorer inom utjämningsystemet som kan utgöra större hinder för sammanläggningar av kommuner, och vid behov ska förslag lämnas på hur dessa hinder kan undanröjas.

Regeringen bör överväga om det ska anges särskilt i utredningens direktiv att den ska undersöka om det finns tillväxthämmande incitament inom utjämningsystemet. Regeringen bör också överväga om även utjämnningen av kostnader för stöd och service till vissa funktionshindrade ska ses över. Regeringen bör vidare överväga andra åtgärder efter att översynen med tillhörande förslag har genomförts, om det kommunalekonomiska utjämningsystemet fortfarande inte i tillräcklig grad skapar likvärdiga ekonomiska förutsättningar för kommunerna. En sådan åtgärd kan vara att införa ett särskilt statsbidrag som kommuner med höga skattesatser kan ansöka om för att kunna sänka sin skattesats.

Umeå kommuns yttrande över förslaget att genomföra en översyn av kostnadsutjämnningen: Umeå kommun ser mycket positivt på förslaget till översyn av kostnadsutjämnningen. Särskilt om sagda översyn lägger tonvikt vid ökat statligt finansiellt ansvar i utjämningsystemet när behovet av omfördelning mellan kommuner tilltar samt att översynen belyser och åtgärdar tillväxthämmande effekter av nuvarande kostnadsutjämnning.

Förslag att Regeringen ska tillse att det sker en löpande förvaltning och uppföljning av det kommunalekonomiska utjämningsystemet. Regeringen ger Tillväxtverket i uppdrag att förvalta och utveckla applikationen Struktur som utvecklats för att beräkna merkostnader för gles bebyggelsestruktur.

Umeå kommuns yttrande – Umeå kommun lämnar förslaget utan eget yttrande. Umeå kommun påtalade redan i samband med sitt yttrande över utformning av Kostnadsutjämningsystemet (SOU 2018:74 -Lite mer lika) behovet av att Regeringen skyndsamt ger en statlig myndighet uppdraget att fortlöpande utvärdera och vid behov föreslå revideringar av det kommunalekonomiska utjämningsystemet.

Förslag - Kommunernas kompetensförsörjning

Förslag - Underlätta personalförsörjning: Regeringen bör ta initiativ till generella åtgärder på nationell nivå som bidrar till rekryteringen till tjänster inom kommunernas verksamhetsområden. Åtgärderna bör syfta till att höja sysselsättningsgraden och arbetskraftsdeltagandet i befolkningen, särskilt bland utrikes födda.

Umeå kommuns yttrande över förslaget att underlätta personalförsörjning: Umeå kommun ser positivt på utredningens förslag. En nationell strategi för omställning och kompetensförsörjning från regeringen och arbetsmarknadens

parter skulle kunna utgöra ett bra stöd till landets kommuner och förbättra kommunernas förutsättningar till långsiktigt hållbar kompetensförsörjning.

Förslag - Nedskrivning av studieskulder: Regeringen tar initiativ till att utreda möjligheten att minska studieskulder som administreras av Centrala studiestödsnämnden (CSN) och som avser studier som ingår i en utfärdad akademisk examen, för personer som är bosatta och yrkesverksamma i kommuner med särskilt stora utmaningar gällande kompetensförsörjning.

Umeå kommuns yttrande över förslaget om nedskrivning av studieskulder:

Umeå kommun ser positivt på utredningens förslag om att fortsatt utreda möjligheten att minska studieskulder för personer som är bosatta och yrkesverksamma i någon av de 60 kommuner som bedöms ha särskilt stora utmaningar gällande kompetensförsörjning.

I en sådan utredning är det viktigt att vidare belysa kort- och långsiktiga effekter och konsekvenser av studieskuldskrivning och hur eventuella negativa effekter på det lokala, regionala och nationella planet kan motverkas.

Förslag - Kommunernas digitaliseringsarbete

Förslag - Förvaltningsgemensam infrastruktur för grunddata och informationsutbyte

Staten bör ta ett långsiktigt ansvar för att etablera en över tid hållbar förvaltningsgemensam infra-struktur för grunddata och informationsutbyte som kommunerna kan ansluta sig till. För att uppnå full effekt av den förvaltningsgemensamma infrastrukturen krävs att även statliga och regionala aktörer ansluter sig.

Umeå kommuns yttrande över förslaget om Förvaltningsgemensam

infrastruktur för grunddata och informationsutbyte: Umeå kommun ställer sig positiv till utredningens förslag att etablera en förvaltningsgemensam infrastruktur för grunddata och informationsutbyte.

Förslag - Inrätta ett rättsligt beredningsorgan

Regeringen tillsätter ett rättsligt beredningsorgan inom kommittéväsendet som får i uppdrag att löpande ta fram beredningsunderlag för att anpassa gällande rätt så att den möjliggör accelererad digitalisering och förbättrad digital informationsförsörjning i kommunerna.

Umeå kommuns yttrande om förslaget att Inrätta ett rättsligt

beredningsorgan: Umeå kommun ställer sig positiv till utredningens förslag att Inrätta ett rättsligt beredningsorgan

Förslag - Inrätta ett stöd för kommunernas digitaliseringsarbete

DIGG bör ges i uppdrag att stödja kommunernas digitaliseringsarbete.

Umeå kommuns yttrande över förslaget att inrätta ett stöd för kommunernas

digitaliseringsarbete: Umeå kommun ställer sig positiv till utredningens förslag men konstaterar att Myndigheten för digital förvaltning (DIGG) redan idag har detta uppdrag och att bekymret snarast är tilldelning av statlig finansiering till DIGG för att genomföra detta uppdrag.

Förslag - Övriga förslag och bedömningar

Förslag relaterade till Kommunernas klimat- och hållbarhetsarbete

Staten bör vidta åtgärder för att förenkla för kommunerna att ta del av de planeringsunderlag från statliga myndigheter som behövs för att kommunerna i deras arbete med översiktsplaner ska kunna bedöma risker på grund av klimatförändringar. Planeringsunderlagen bör tillhandahållas utan kostnad för kommunerna. Regeringen bör ta initiativ till särskilda utbildnings- och kompetensförsörjningsinsatser för kommunerna för att stödja arbetet med frågor som rör klimat och miljö samt genomförandet av Agenda 2030.

Umeå kommuns yttrande över förslag relaterade till Kommunernas klimat- och hållbarhetsarbete: Umeå kommun ser positivt på att staten förenklar för kommunerna att kostnadsfritt ta del av de planeringsunderlag från statliga myndigheter som behövs för att ska kunna göra analyser av klimatrelaterade risker i översiktsplaneringen. Umeå kommun ser även positivt på statliga initiativ till utbildnings- och kompetensförsörjningsinsatser som stödjer arbetet med klimat, miljö och agenda 2030.

Förslag - Samverkan inom verksamhetsområden med betydande investeringsbehov

Regeringen tar initiativ till en utredning om huruvida det finns behov av ändringar i speciallagstiftning om grundläggande infrastruktur, för att underlätta samverkan mellan kommuner.

Umeå kommuns yttrande över förslag till Samverkan inom verksamhetsområden med betydande investeringsbehov: Umeå kommun ser positivt på att Regeringen tar initiativ till en utredning om huruvida det finns behov av ändringar i speciallagstiftning om grundläggande infrastruktur, för att undanröja hinder för samverkan mellan kommuner.

Förslag: Förstärkning av kommunernas planeringsprocesser genom flernivåsamverkan

Utredningen föreslår att Regeringen ger Tillväxtverket i uppdrag att i samverkan med Boverket, Trafikverket och regionerna, stödja strategisk planering i kommunerna för hållbar utveckling i alla delar av landet. Syftet är ett förbättrat samspel och samarbete i lokala och regionala planeringsprocesser för att skapa attraktiva platser för medborgare, företagare och besökare.

Umeå kommuns yttrande över förslag till förstärkning av kommunernas planeringsprocesser genom flernivåsamverkan: Det låter ju bra men krav på samverkan finns redan i befintlig lagstiftning. Om förslaget leder till att resurser utöver utredningens förslag avsätts till att stärka och utveckla processerna kan det ge positiva effekter. Umeå kommun anser dock inte att utredningens förslag om ett tillskott på två miljoner kronor till tre statliga myndigheter kan förstärka planeringskapaciteten i Sveriges 290 kommuner i någon nämnvärd omfattning (i slutändan pratar vi om ca 7000 kr/kommun).

Förslag Underlätta bostadsbyggande i kommuner med särskilt stora utmaningar

Regeringen bör vidta åtgärder för att underlätta finansieringen av bostadsbyggande i kommuner där fastigheters låga marknadsvärden negativt

påverkar möjligheten att finansiera nybyggnationer. Regeringen bör också underlätta byggandet av bostäder genom förändringar av redovisningsregulverket.

Umeå kommuns yttrande över förslaget att underlätta bostadsbyggande i kommuner med särskilt stora utmaningar: Umeå kommun ser positivt på att förslaget utreds vidare och att förslaget konkretiseras.

Övriga synpunkter

Bortsett från Umeå kommuns yttranden om de enskilda förslagen är finansiering av dessa och ev tillkommande förslag en knäckfråga, Umeå kommun ställer sig negativ till att förslag finansieras genom:

1. Ökad omfördelning inom kommunkollektivet (ex vis genom utökning av omfördelning inom nuvarande utjämningsystem)
2. Förändrad fördelning från befintliga statsbidrag till statsbidrag avsedda att finansiera utredningens förslag.

Umeå ställer sig positiv till att finansiering av förslagen sker genom att förslagen till fullo finansieras genom utökning av den statliga finansieringen. Omfördelning inom nuvarande budget för statsbidrag riskerar annars i slutändan innebära att Sveriges kommuner får ökade statsbidrag för gungorna men minskade bidrag för karusellerna och att den totala finansieringen av kommunerna i slutändan är precis som den alltid varit. Så skapas varken drifts- eller utvecklingskapacitet. Att frånta några få kommuner deras nuvarande utvecklingskapacitet och omfördela den till samtliga kommuner innebär enbart att samtliga kommuner får lika dåliga förutsättningar.

För att långsiktigt tillgodose att samtliga kommuner har goda förutsättningar och såväl drifts- som utvecklingskapacitet förutsätts utökad statlig finansiering. Det är därför anmärkningsvärt att en så omfattande utredning av en grundsten i det offentliga Sverige ej har i direktiv att beakta frågan om kommunernas långsiktiga finansiering. Alla de förslag som utredningen lagt fram kan möjligen påverka kommunernas drifts- och utvecklingskapacitet i någon grad, men den enskilt viktigaste faktorn för att säkra såväl drifts- som utvecklingskapacitet i kommunerna är att samtliga kommuner får tillgång till långsiktig och tillräcklig finansiering, finansiering som gör det möjligt för kommunerna att tillgodose det grundläggande välfärdsuppdraget och verka för en positiv utveckling inom den egna kommunen!

Hans Lindberg
Kommunstyrelsens ordförande

Margaretha Alfredsson
Stadsdirektör